

Isyyden vahvistaminen ja sen oikeusvaikutukset

Jos lapsi syntyy avioliiton ulkopuolella, lapsen isyyden vahvistaminen edellyttää toimia lapsen vanhemmilta ja viranomaisilta.

Tunnustamisen merkitys ja oikeusvaikutukset

Isyyden tunnustamisen tarkoituksena on lapsen ja hänen isänsä välisen sukulaisuussuhteen vahvistaminen. Sekä isyytensä tunnustaneen että erityisesti lapsen kannalta on tärkeää, että isän ja lapsen sukulaisuussuhde vahvistetaan vain silloin, kun sukulaisuussuhde on olemassa.

Kun isyys vahvistetaan tunnustamisen perusteella, syntyy lapsen ja isyytensä tunnustaneen miehen sekä tämän sukulaisten välille oikeudellisesti pätevä sukulaisuussuhde. Sen perusteella lapsella on oikeus saada elatusta isältään siihen saakka, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta. Tämän jälkeen lapsella on oikeus saada elatusta koulutustaan varten, jos sitä pidetään kohtuullisena. Lapsi saa myös perintöoikeuden isänsä ja isänpuoleisten sukulaistensa jälkeen ja heillä on myös perintöoikeus lapsen jälkeen. Lapsi saa oikeuden myös isän sukunimeen.

Jos lapsen vanhemmat eivät ole keskenään avioliitossa, lapsen huoltaja on lapsen äiti. Jos isyys tunnustetaan ennen lapsen syntymää, vanhemmat voivat samassa yhteydessä sopia, että huolto kuuluu molemmille vanhemmille yhteisesti. Sosiaalilautakunta vahvistaa sopimuksen maistraatin vahvistettua isyyden, jollei sopimus ole lapsen edun vastainen.

Jos lapsen vanhemmat eivät asu yhdessä, vanhemmat voivat lapsen syntymän jälkeen sopia lastenvalvojan luona lapsen asumisesta, tapaamisoikeudesta ja elatuksesta. Vanhemmat voivat tällöin sopimuksella uskoa lapsen huollon myös yksin isälle.

Vuoden 2016 alusta isyyden tunnustaminen on ollut mahdollinen raskausaikana neuvolassa, jos on selvää, että isyyden tunnustaja on lapsen isä, eikä muitakaan laissa säädettyjä perusteita kieltäytyä isyyden tunnustamisen vastaanottamisesta ole. Jos isyyden tunnustaminen voidaan ottaa vastaan, samassa yhteydessä voidaan tehdä myös sopimus yhteishuollosta.

Mikäli isyyttä ei ole tunnustettu raskausaikana tai tunnustaminen on peruutettu tai kiistetty, lastenvalvoja aloittaa isyyden selvittämisen saatuaan tiedon alle 18-vuotiaasta lapsesta, jonka isyyttä ei ole vahvistettu tai isyys on kumottu. Lastenvalvoja hoitaa yli 18-vuotiaan lapsen isyyden selvittämistä vain siinä tapauksessa, että lapsen mahdollinen isä on tunnustanut isyyden tai aikoo tunnustaa isyyden, jos isyyden selvittäminen osoittaa hänen olevan isä.

Äidillä ja miehellä on velvollisuus pysyä totuudessa antaessaan tietoja isyyden selvittämistä varten sekä tunnustaessaan isyyden, hyväksyessään tunnustamisen tai kun henkilöä kuullaan tunnustamisen johdosta (isyyslaki 7 §).

Oikeusgeneettiset isyystutkimukset

Kun biologisen isyyden suhteen on epäselvyyttä tai siitä halutaan saada varmuus, voi lastenvalvoja tilata, tuomioistuim määrätä tai yksityishenkilö pyytää oikeusgeneettisen isyystutkimuksen.

Oikeusgeneettinen isyystutkimus tulee tilata myös silloin, jos isyyden selvittämisessä osallisena olevan mahdollisen isän tai äidin henkilöllisyyttä ja perhesiteitä osoittavat asiakirjat ovat puutteelliset.

Elatussopimus

Vastuu lapsen elatuksesta kuuluu vanhemmille. Lapselle voidaan vahvistaa suoritettavaksi elatusapua, jos vanhempi ei muulla tavoin huolehdi lapsen elatuksesta ja lapsi ei pysyvästi asu vanhempansa luona. Vanhemman elatuskykyä arvioitaessa otetaan huomioon muun muassa hänen työkykynsä ja mahdollisuutensa osallistua ansiotyöhön sekä hänen lakiin perustuva muu elatusvastuunsa.

Velvollisuus suorittaa elatusapua päättyy, kun lapsi täyttää 18 vuotta, ellei toisin ole sovittu tai määrätty. Tämän ikärajan jälkeenkin on lapsella oikeus saada avustusta koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin, jos sitä pidetään kohtuullisena.

Sopimus elatusavusta tehdään lastenvalvojan luona. Jos vanhemmat eivät pääse asiassa yksimielisyyteen, päätös elatusavusta on haettava oikeusteitse.

Sopimukset lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta

Lapsen huoltaja huolehtii lapsen kasvatuksesta, uskontokunnasta, koulutuksesta, terveydestä ja päättää lapsen kansalaisuudesta, asuinpaikasta ja nimestä sekä edustaa lasta häntä koskeissa asioissa eri viranomaisissa. Esim. lasta ei voi kastaa isän uskontoon, jollei isyyttä ja yhteishuoltosopimusta ole vahvistettu. Huoltaja on yleensä myös lapsen holhooja eli hoitaa lapsen omaisuutta.

Kun vanhemmat eivät ole naimisissa keskenään, äiti on yksin lapsen huoltaja. Vanhemmat voivat halutessaan tehdä lastenvalvojan luona yhteishuoltosopimuksen. Jos vanhemmat ovat eri mieltä huoltajuudesta, asia on ratkaistava tuomioistuimessa. Jos vanhemmat avioituvat isyyden vahvistamisen jälkeen, tulevat he molemmat lapsen huoltajiksi.

Laki turvaa lapsen oikeuden tavata molempia vanhempiaan, jos nämä eivät asu yhdessä. Lapselle on tärkeää, että hänellä on pysyvät suhteet sekä äitiin että isään. Vanhemmat voivat sopia tapaamiskysymyksistä keskenään suullisesti tai tehdä kirjallisen sopimuksen, jonka lastenvalvoja vahvistaa. Riitatapauksissa tapaamisoikeudesta päätetään tuomioistuimessa.